

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Νεοελληνική Γλώσσα

Ε΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Έχω, θέλω, διεκδικώ»

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΑΛΚΙΖΑΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σεναρία και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Έχω, θέλω, διεκδικώ

Δημιουργός

Νικόλαος Μπαλκίζας

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Ε΄ Δημοτικού

Χρονολογία

Αύγουστος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

«Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού», Βιβλίο μαθητή, τεύχος γ΄, ενότητα 15: *Τηλεόραση*, σ. 36

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

12 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα εκδηλώσεων.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Α) Ταυτότητες μαθητών: Το παρόν σενάριο απευθύνεται σε μαθητές της Ε΄ τάξης του Δημοτικού σχολείου, μπορεί όμως να αξιοποιηθεί και από τους μαθητές της Δ΄ και Στ΄ τάξης.

Β) Προαπαιτούμενες γνώσεις των μαθητών: Οι μαθητές θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με τους Η/Υ και να κατέχουν βασικές δεξιότητες χρήσης τους.

Γ) Προεργασία του εκπαιδευτικού: Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει βασικές δεξιότητες χρήσης του υπολογιστή και των προγραμμάτων που αξιοποιούνται στο σενάριο. Πριν από την εφαρμογή του σεναρίου, καλό θα ήταν να επισκεφτεί όλους τους προτεινόμενους ιστότοπους, καθώς επίσης και να «τρέξει» το εκπαιδευτικό λογισμικό που προτείνεται από το σενάριο.

Δ) Υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου: Το σενάριο υλοποιείται στο εργαστήριο πληροφορικής του σχολείου και για την εφαρμογή του απαιτείται η ύπαρξη ηλεκτρονικών υπολογιστών ισάριθμων με τις ομάδες εργασίας των μαθητών, βιντεοπροβολέας και σύνδεση στο διαδίκτυο ενώ στη σχολική τάξη απαιτείται ηλεκτρονικός υπολογιστής, βιντεοπροβολέας και σύνδεση στο διαδίκτυο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο παρόν σενάριο οι μαθητές πραγματεύονται το θέμα των Δικαιωμάτων του Παιδιού μέσα από την τεχνική των Έξι Σκεπτόμενων Καπέλων του De Bono. Οι μαθητές γνωρίζουν την τεχνική των Έξι Καπέλων και εφαρμόζουν μια ακολουθία

(σειρά καπέλων) κατά την προσέγγιση του θέματός τους. Τα βήματα που ακολουθούνται είναι:

- Αναζήτηση πληροφοριών και συλλογή στοιχείων.
- Προτάσεις για το θέμα.
- Θετικές πλευρές προτάσεων.
- Αρνητικές πλευρές προτάσεων.
- Αποφάσεις, κατανομή αρμοδιοτήτων και καταμερισμός εργασιών.
- Περιγραφή συναισθημάτων για το θέμα αλλά και για τη διαδικασία που ακολουθήθηκε.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Ο Edward de Bono εφηύρε τη μέθοδο των Έξι Σκεπτόμενων Καπέλων στις αρχές της δεκαετίας του 1980 το οποίο αποτελεί ένα μοντέλο σκέψης. Κάθε καπέλο περιγράφει μια διαφορετική οπτική. Τα καπέλα είναι:

1. Το άσπρο ή λευκό καπέλο (Παρατηρητής): είναι ουδέτερο και δεν περιέχει πληροφορίες.
Λέξεις-κλειδιά: ουδετερότητα, επικέντρωση σε γεγονότα, αριθμούς, φήμες, ανάγκες πληροφόρησης, τι χρειάζεται και τι μπορεί να επιτευχθεί.
2. Το κόκκινο καπέλο (Εμείς, οι Άλλοι): είναι ζεστό σαν τη φωτιά, παραπέμπει σε συναισθήματα, φόβους, επιθυμίες, προγνώσεις.
Λέξεις-κλειδιά: φωτιά, θέρμη, συναισθήματα, ένστικτο, παρουσίαση απόψεων.
3. Το μαύρο καπέλο (Εμείς, οι Άλλοι): είναι το καπέλο της σύνεσης και των επιφυλάξεων.
Λέξεις-κλειδιά: επίκριση, εκτίμηση κινδύνου, κριτική, λογική αρνητική οπτική.

4. Το κίτρινο καπέλο (Εμείς, οι Άλλοι): είναι το καπέλο της αισιοδοξίας, της θετικής σκέψης.

Λέξεις-κλειδιά: ηλιοφάνεια, αισιοδοξία, οφέλη, λογική θετική σκέψη.

5. Το πράσινο καπέλο (Εμείς, οι Άλλοι): εκπροσωπεί τη δημιουργική σκέψη. Εκφράζει νέες ιδέες, εναλλακτικές προτάσεις, λύσεις.

Λέξεις-κλειδιά: δημιουργική σκέψη, εναλλακτικές, πιθανότητες, υποθέσεις, νέες ιδέες.

6. Το μπλε καπέλο (Εμείς, οι Άλλοι): εκφράζει τον έλεγχο, ρυθμίζει τη συμμετοχή, δίνει τον λόγο, σχολιάζει τη διαδικασία. Συμπεραίνει και αποφασίζει. Είναι ο συντονιστής της δραστηριότητας.

Λέξεις-κλειδιά: ουρανός, ψύχρα, γενική άποψη, έλεγχος διαδικασιών, βήματα, αρχηγία, οργάνωση, εφαρμογή.

Εφαρμόζοντας την τεχνική αυτή, όταν αντιμετωπίζουμε κάποια πολύπλοκη κατάσταση, διερευνούμε όλες τις οπτικές που υπάρχουν επιστρατεύοντας ταυτόχρονα όλες τις δεξιότητές μας. Η εύρεση λύσης είναι πιο δυνατή γιατί η σφαιρική προσέγγιση του θέματος απαιτεί δημιουργικότητα, δεξιότητες υλοποίησης, συναισθήματα, κριτική σκέψη και οργάνωση (Τσακίρη & Καπετανίδου 2007: 112-113· Κομνηνού 2012· Καπέλα του De Bono 2011).

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- Να γνωρίσουν τα δικαιώματα που διέπουν τη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα των παιδιών.
- Να συσχετίσουν τα ανθρώπινα δικαιώματα με την καθημερινή ζωή.
- Να γνωρίσουν την τεχνική των 6 Σκεπτόμενων Καπέλων του De Bono.
- Να αναπτύξουν την παράλληλη σκέψη και δράση και να ενδυναμώσουν τη συλλογιστική σκέψη τους.

- Να κατανοήσουν σφαιρικά το θέμα των δικαιωμάτων των παιδιών.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- Να ασκηθούν στον προφορικό λόγο και να συμμετέχουν σε συζητήσεις.
- Να διαβάζουν, να κατανοούν και να αντλούν πληροφορίες από ένα πληροφοριακό κείμενο.
- Να διαβάζουν έναν κείμενο και να δίνουν έναν δικό τους τίτλο σε αυτό.
- Να σταχυολογούν λέξεις – κλειδιά που αποδίδουν το νόημα ενός κειμένου.
- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους.
- Να γράφουν γραπτό κείμενο για ένα θέμα που μελετούν και να το επιμελούνται.

Γραμματισμοί

Οι μαθητές επιδιώκεται:

- Να πλοηγούνται σε δικτυακούς τόπους.
- Να γράφουν κείμενο στον επεξεργαστή κειμένου.
- Να συμπληρώνουν έναν εννοιολογικό χάρτη.
- Να αξιοποιούν τις πηγές πληροφοριών του διαδικτύου.
- Να εργάζονται σε περιβάλλον λογισμικού παρουσίασης.
- Να εισάγουν εικόνα στον επεξεργαστή κειμένου.
- Να καλλιεργήσουν την κριτική τους σκέψη.
- Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους.

Διδακτικές πρακτικές

Ο εκπαιδευτικός δημιουργεί συνεργατικό περιβάλλον μάθησης, στα πλαίσια του οποίου οι μαθητές εργάζονται σε ομάδες και συμμετέχουν ενεργά σε βιωματικές δραστηριότητες με στόχο:

- Να καλλιεργήσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες όπως: η συνεργασία, η αλληλεγγύη, η αμοιβαία κατανόηση, η αλληλεξάρτηση και η συντροφικότητα.
- Να αναπτύξουν, μέσα από το ατομικό τους έργο και την προσφορά τους στην ομάδα, την αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμησή τους.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Αφετηρία για την εφαρμογή του σεναρίου μπορεί να αποτελέσει η 20η Νοέμβρη, Παγκόσμια Ημέρα Δικαιωμάτων του Παιδιού. Επιπλέον, το παρόν σενάριο μπορεί να συνδεθεί με την ενότητα 15 *Τηλεόραση* («Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού», γ΄ τεύχος) και συγκεκριμένα με το δεύτερο κείμενο της σελίδας 36, το οποίο παρουσιάζει τον Τηλεμαραθώνιο της Unicef για τα παιδιά του κόσμου. Επίσης, συνδέεται άμεσα με τη Β΄ ενότητα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής με τίτλο «Έχουμε δικαιώματα και υποχρεώσεις».

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το εκπαιδευτικό σενάριο είναι συμβατό με το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών της Νεοελληνικής Γλώσσας (ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003α) και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής (ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003β), αφού οι στόχοι του αποτελούν στόχους του Αναλυτικού Προγράμματος. Ο κεντρικός άξονάς του αφορά τη Γλώσσα και συγκεκριμένα την ανάγνωση και επεξεργασία πληροφοριακών κειμένων με θέμα τα δικαιώματα των παιδιών, την άσκηση του προφορικού λόγου, την παραγωγή γραπτού λόγου, τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους. Στοχεύει, κυρίως, στην ενημέρωση των μαθητών για τα δικαιώματά τους και στη γνωριμία τους με την τεχνική των 6 Σκεπτόμενων Καπέλων του De Bono.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Στο παρόν σενάριο χρησιμοποιούνται λογισμικά γενικής χρήσης και το διαδίκτυο, Πιο συγκεκριμένα, χρησιμοποιείται:

- 1) Το λογισμικό παρουσίασης, για την προβολή διαφανειών σχετικών με το θέμα.
- 2) Το διαδίκτυο, για τη σύνδεση με ιστότοπους που περιέχουν σχετικό με το σενάριο υλικό.
- 3) Λογισμικό εννοιολογικής χαρτογράφησης.

ΚΕΙΜΕΝΑ

Κείμενα από Ιστοσελίδες

[Παράλληλη σκέψη και Δημιουργική σκέψη](#), από το ιστολόγιο *Τα έξι καπέλα σκέψης του De Bono* (ανάρτηση: 11.10.2012)

Δίκτυο για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά, [Δράση Δικτύου](#)

[«δεκάλογος κατά της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά»](#), φυλλάδιο από το Δίκτυο για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά

[«Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού με απλά λόγια»](#), από τον Συνήγορο του Παιδιού

[«Τι κάνει ο Συνήγορος για τα παιδιά»](#), από τον Συνήγορο του Παιδιού

[«Υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ανηλίκων»](#), από τον Συνήγορο του Πολίτη.

Τραγούδια

[«Χέρια»](#), από τον *Συνήγορο του Παιδιού*, στίχοι: Β. Μανώλη, μουσική - ερμηνεία: OMINUS & DJ «S». Διατίθενται και οι [στίχοι](#).

Βίντεο

[«Καραγκιόζης κατά της σωματικής τιμωρίας!»](#), βίντεο του *Συνήγορου του Παιδιού*

[«UNICEF: Convention on the Rights of the Child»](#), βίντεο της Unicef ανεβασμένο από τον χρήστη Knowledge Dynamics Alexis Georgantidis

«Σηκώστε το χέρι σας κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών», τηλεοπτικό μήνυμα του Συμβουλίου της Ευρώπης από το Δίκτυο για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά,

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

1η, 2η, 3η και 4η διδακτική ώρα

(Εργασία σε ομάδες και στην ολομέλεια, αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής)

Με αφορμή το κείμενο για τον [ηλεκμαραθόνιο της Unicef](#) από το σχολικό βιβλίο «Γλώσσα Ε΄ δημοτικού» (γ΄ τεύχος, ενότητα 15 *Τηλεόραση*, σ. 36), θέτουμε ως θέμα συζήτησης στην ολομέλεια τα δικαιώματα των παιδιών και προτείνουμε την προσέγγισή του από όλες τις οπτικές γωνίες (σφαιρικά). Για να διευκολύνουμε τη συζήτηση θέτουμε κάποια ερωτήματα, όπως:

- Τι σημαίνει η έκφραση «από όλες τις οπτικές γωνίες»;
- Τι σημαίνει η έκφραση «αλλάζω οπτική γωνία»;
- Υπάρχει μόνο ένας τρόπος για να ερμηνεύουμε ό,τι συμβαίνει γύρω μας; Υπάρχει μόνο μία θέαση των πραγμάτων;

Ανοίγουμε το [1ο Φύλλο εργασίας](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο FE1), προβάλλουμε στον βιντεοπροβολέα τις δύο εικόνες μέσα από ένα αρχείο παρουσίασης (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο παρουσίασης «De_Bono», Διαφάνεια 2) και ο καθένας γράφει τι είναι αυτό που βλέπει αυτόματα, χωρίς να το σκεφτεί. Στη συνέχεια, συζητάμε τα παρακάτω:

- Τι είδαμε;
- Είδαμε όλοι το ίδιο;
- Γιατί να συνέβη αυτό;
- Συμβαίνει και σε άλλα θέματα αυτό;

Προβάλλουμε το ακόλουθο απόσπασμα από κείμενο του De Bono για τη δημιουργική σκέψη:

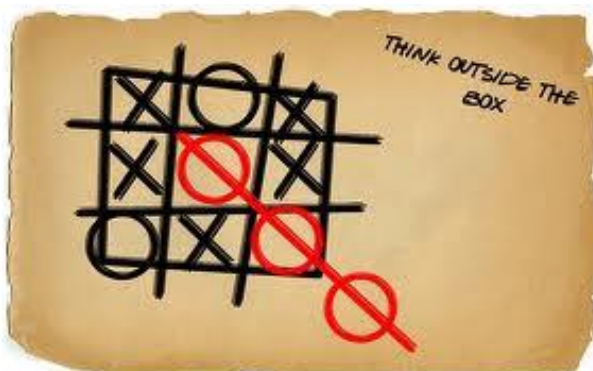
...η σκέψη μας είναι τοποθετημένη μέσα σε ένα κουτί, ένα κουτί που αποτελείται από περιορισμούς, προσδοκίες, ιδέες, αντιλήψεις και προκαταλήψεις που χρησιμοποιούμε όταν σκεφτόμαστε μέσα σε αυτό το κουτί. Όταν κάποιος θέλει να βρει νέες ιδέες, τότε θα πρέπει να βγει έξω από το κουτί, να αποδράσει από αυτό» (De Bono).

Ζητάμε να το συσχετίσουν με τις τρεις εικόνες με τίτλο «Να σκέφτεσαι έξω από το κουτί» που βρίσκονται στο αρχείο παρουσίασης (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο παρουσίασης «De Bono» - Διαφάνειες 3,4,5) και θέτουμε ερωτήματα όπως:

- Τι σημαίνει η έκφραση «Να σκέφτεσαι έξω από το κουτί;»
- Τι δείχνουν οι εικόνες;

Εικόνα 1: Να σκέφτεσαι έξω από το κουτί

Εικόνα 2: Να σκέφτεσαι έξω από το κουτί

Εικόνα 3: Να σκέφτεσαι έξω από το κουτί

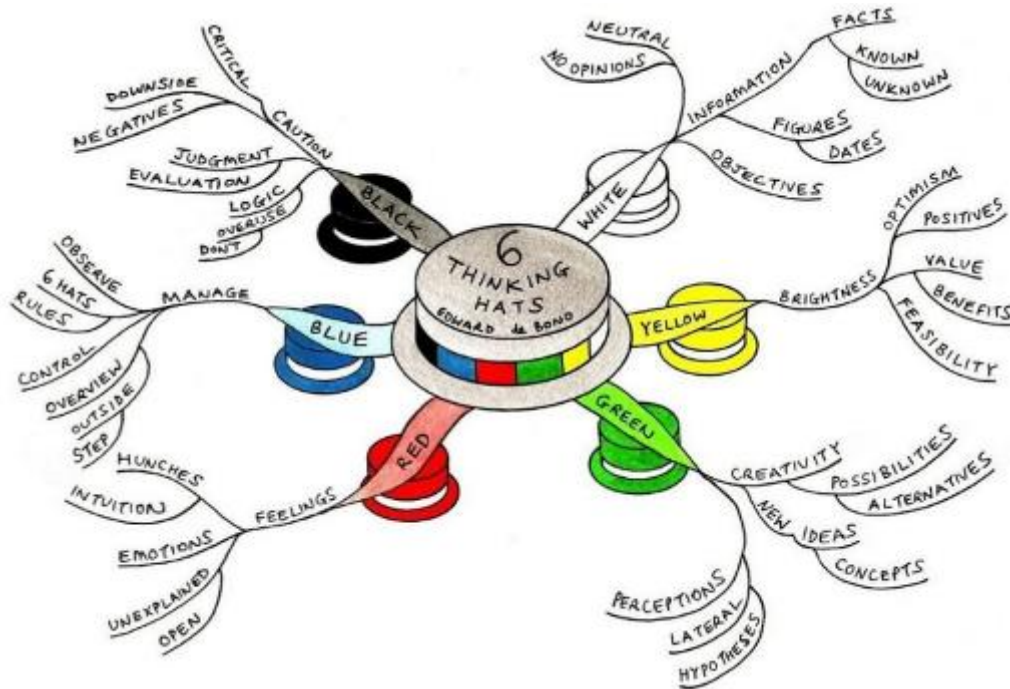
Η παραπάνω φράση σημαίνει να σκέφτεσαι πέρα από τα συνηθισμένα, δηλαδή να είσαι δημιουργικός.

Στη συνέχεια, προτείνουμε να επεξεργαστούμε το θέμα χρησιμοποιώντας μια διαφορετική τεχνική από αυτές που έχουμε συνηθίσει να εργαζόμαστε. Χωριζόμαστε σε ομάδες επιλέγοντας ένα χρώμα που μας αρέσει από τα 6 χρώματα (άσπρο, κόκκινο, μαύρο, μπλε, κίτρινο, πράσινο) (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο παρουσίασης «De_Bono», Διαφάνεια 6). Εξηγούμε ότι τα έξι χρώματα αντιστοιχούν στα *Έξι Σκεπτόμενα Καπέλα* της μεθόδου που εφηύρε ο De Bono (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο παρουσίασης «De_Bono», Διαφάνεια 7) για τη διερεύνηση διαφορετικών απόψεων και σκεπτικών για ένα θέμα. Αμέσως μετά, η καθεμία ομάδα αναζητά, στις προτεινόμενες ιστοσελίδες του [1ου Φύλλου εργασίας](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «FE1»), πληροφορίες για το καπέλο της. Προτείνεται για το κάθε καπέλο να συγκεντρωθούν τα εξής στοιχεία:

- Η οπτική του κάθε καπέλου.
- Λέξεις-κλειδιά που το χαρακτηρίζουν.

Με τα αποτελέσματα της εργασίας μας δημιουργούμε στο λογισμικό παρουσίασης μία διαφάνεια για κάθε καπέλο, τις οποίες συνενώνουμε σε μία παρουσίαση. Προβάλλουμε στην ολομέλεια την τεχνική και συζητάμε για τη χρησιμότητά της.

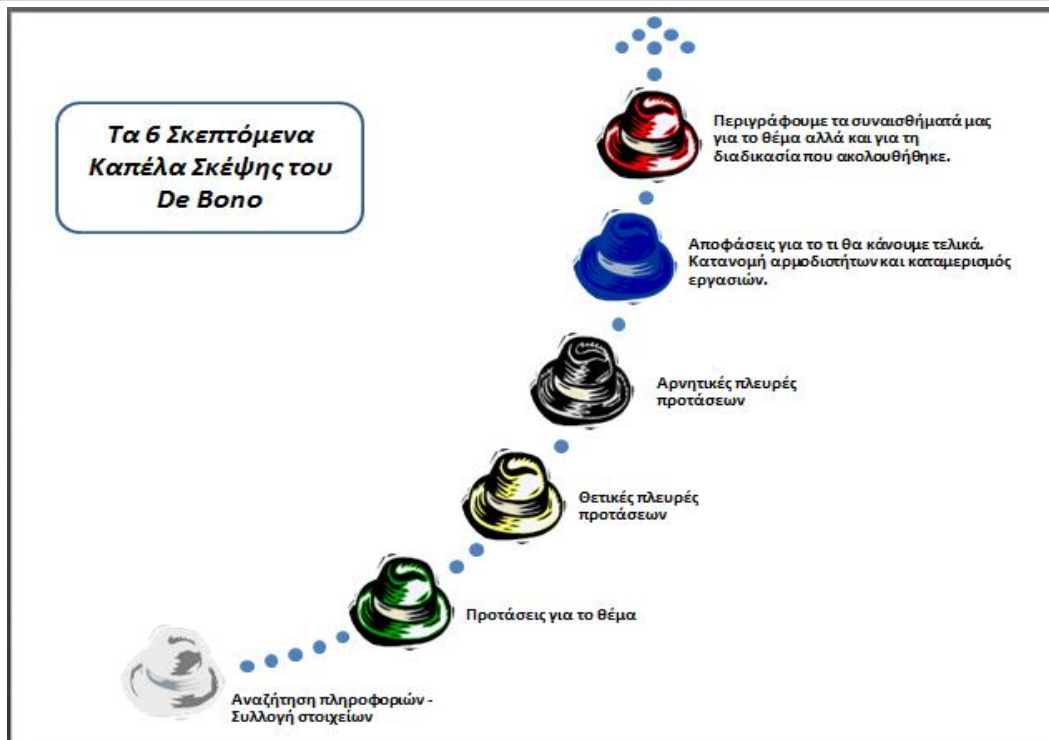
Στο τέλος, ετοιμάζουμε έναν εννοιολογικό χάρτη με τα βασικά στοιχεία των έξι καπέλων του De Bono και τον αναρτούμε στην τάξη. Εναλλακτικά, μπορούμε να μεταφράσουμε, με τη βοήθεια της δασκάλας των αγγλικών, τον παρακάτω χάρτη:

5η και 6η διδακτική ώρα

(Εργασία στην ολομέλεια και σε ομάδες, εργαστήριο πληροφορικής)

Το δίωρο αυτό εργαζόμαστε σε ομάδες και δίνουμε σε κάθε ομάδα ένα καπέλο από όλα τα χρώματα. Γράφουμε το θέμα μας στον πίνακα («Τα δικαιώματα των παιδιών») και παρουσιάζουμε την ακολουθία των καπέλων με την οποία θα δουλέψουμε (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο παρουσίασης «De_Bono», Διαφάνεια 8).

1ο καπέλο:

Φοράμε το λευκό καπέλο (επισκεπτόμαστε διάφορες ιστοσελίδες, αναζητούμε και συλλέγουμε πληροφορίες για το θέμα μας και ενημερωνόμαστε).

Χωρισμένοι σε ομάδες και ακολουθώντας τις οδηγίες του [2ου Φύλλου εργασίας](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «FE2») μελετάμε τα [άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «simvasi») και δίνουμε σε αυτά έναν τίτλο. Συγκρίνουμε τους τίτλους μας με αυτούς του [κειμένου](#) και παρουσιάζουμε συνοπτικά τα άρθρα στην ολομέλεια. Συσχετίζουμε εικόνες με τα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης και βρίσκουμε τα δικαιώματα των παιδιών που καταπατώνται. Εισάγουμε τις εικόνες στα σημεία της σύμβασης που ταιριάζουν.

Μάθαμε τα δικαιώματά μας; Για να το διαπιστώσουμε, απαντάμε στις παρακάτω ερωτήσεις και ελέγχουμε τις απαντήσεις μας (Πηγή: Συνήγορος του παιδιού, «Υπερασίζοντας τα δικαιώματα των ανηλίκων»).

Προσπάθησε να απαντήσεις στις παρακάτω ερωτήσεις με ΝΑΙ ή ΟΧΙ

1. Μπορούν οι γονείς να απαγορεύσουν στο παιδί τους να πηγαίνει στο σχολείο;
2. Μπορεί ένας μαθητής να γραφτεί στο σχολείο αν οι γονείς του δεν κατοικούν νόμιμα στην Ελλάδα;
3. Μπορεί ένα παιδί που είναι άρρωστο να απευθυνθεί μόνο του σε ένα νοσοκομείο ή ένα κέντρο υγείας;
4. Μπορεί ένα παιδί να ταξιδέψει στο εξωτερικό χωρίς την έγκριση των γονιών του;
5. Μπορεί ένα παιδί χωρισμένων γονιών να εκφράσει την άποψή του με ποιον γονέα θέλει να μένει;
6. Μπορεί ένας χωρισμένος γονιός να απαγορεύσει στο παιδί του να επικοινωνεί τηλεφωνικά με τον άλλο γονιό;
7. Μπορεί ένας μαθητής να διαμαρτυρηθεί για διάκριση σε βάρος του από δασκάλους ή συμμαθητές του;
8. Μπορεί ένα σχολείο να αποβάλλει έναν μαθητή για πάντα;
9. Μπορεί ένα παιδί να απευθυνθεί χωρίς την έγκριση των γονιών του στην αστυνομία ή σε κάποια δημόσια υπηρεσία για να καταγγείλει ότι ένα δικαίωμά του παραβιάζεται;
10. Μπορεί ένα παιδί πάνω από 15 χρόνων να εργαστεί χωρίς να ενημερώσει τους γονείς του;
11. Μπορεί ένας αστυνομικός που συλλαμβάνει έναν ανήλικο να του απαγορεύσει την τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς του;
12. Μπορεί ένα παιδί να μένει σε άλλο σπίτι από αυτό των γονιών του χωρίς την έγκρισή τους;
13. Μπορεί ένα τηλεοπτικό κανάλι να προβάλλει συνέντευξη με έναν κακοποιημένο ανήλικο;

Απαντήσεις

1. Όχι. Η εκπαίδευση είναι δικαίωμα όλων των παιδιών. Οι γονείς είναι υποχρεωμένοι να δώσουν την έγκρισή τους, εκτός αν υπάρχουν λόγοι υγείας που επιβάλλουν την παραμονή του παιδιού στο σπίτι.
2. Ναι. Όλοι οι ανήλικοι που μένουν στη χώρα έχουν δικαίωμα να πηγαίνουν σε δημόσιο σχολείο. Αν όμως οι γονείς απελαθούν, το παιδί τους ακολουθεί.
3. Ναι, αλλά σε κάθε περίπτωση πρέπει να ειδοποιηθούν οι γονείς του ή κάποιος άλλος ενήλικας που έχει την ευθύνη του.
4. Όχι. Για την έκδοση διαβατηρίου χρειάζεται η υπογραφή των γονιών του. Αν το παιδί ταξιδεύει μόνο του ή με άλλο πρόσωπο πρέπει να υπάρχει η γραπτή έγκρισή τους.
5. Ναι. Το δικαστήριο ακούει τη γνώμη του παιδιού, ανάλογα με την ηλικία και την ωριμότητά του.
6. Όχι, εκτός αν το έχει απαγορεύσει το δικαστήριο.
7. Ναι. Έχει δικαίωμα να διαμαρτυρηθεί στη διεύθυνση του σχολείου του ή στο γραφείο της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης ζητώντας την προστασία του από οποιαδήποτε διάκριση.
8. Όχι. Η απόφαση για αποβολή μπορεί να διαρκεί μόνο για το συγκεκριμένο σχολικό έτος.
9. Ναι. Η αστυνομία ή η δημόσια υπηρεσία οφείλουν μάλιστα να ακούσουν την καταγγελία του και να χειριστούν εμπιστευτικά τα στοιχεία του.
10. Όχι. Η συνάντηση των γονιών ή αυτών που έχουν την επιμέλεια των ανηλίκων είναι απαραίτητη για να εργαστούν.
11. Όχι, αυτό είναι δικαίωμα του παιδιού που συλλαμβάνεται.
12. Όχι, εκτός αν το δικαστήριο ή ο εισαγγελέας έχει αποφασίσει διαφορετικά.
13. Όχι, ο νόμος απαγορεύει ρητά κάτι τέτοιο, ακόμη και αν το πρόσωπο του ανηλίκου καλύπτεται.

Τέλος, σταχυολογούμε λέξεις-κλειδιά από τα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και δημιουργούμε με αυτές (στην ολομέλεια) ένα κοινό σύννεφο λέξεων με το εργαλείο [Wordle](#).

7η και 8η διδακτική ώρα

(Εργασία στην ολομέλεια και σε ομάδες, εργαστήριο πληροφορικής)

Το δίωρο αυτό αρχικά θα γνωρίσουμε τον Συνήγορο του Παιδιού. Ακολουθώντας τις οδηγίες του [3ου Φύλλου εργασίας](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο: «FE3») επισκεπτόμαστε την ιστοσελίδα του [Συνήγορου του παιδιού](#), μελετάμε το φυλλάδιο [«Υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ανηλίκων»](#) και απαντάμε στις ερωτήσεις:

- Τι είναι ο Συνήγορος του Παιδιού και ποια είναι η αποστολή του;
- Πώς και για ποιο λόγο μπορείς εσύ να επικοινωνήσεις μαζί του;
- Πώς ενεργεί ο Συνήγορος μετά από αναφορές;

Την επόμενη ώρα ακολουθώντας τις οδηγίες του [4ου Φύλλου εργασίας](#) (βλ. και φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο «FE4») θα ενημερωθούμε για το έργο του [Δικτύου για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά](#). Επισκεπτόμαστε την ιστοσελίδα του δικτύου και ενημερωνόμαστε για τη [δράση](#) του (πότε και γιατί δημιουργήθηκε, πώς λειτουργεί και ποιοι είναι οι βασικοί του στόχοι). Στη συνέχεια, παρακολουθούμε το βίντεο [«Ο Καραγκιόζης κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών!»](#) και συζητάμε για τη συμπεριφορά που προτείνει ο Καραγκιόζης ότι πρέπει να έχουν οι ενήλικοι απέναντι στα παιδιά.

Επίσης, παρακολουθούμε το τηλεοπτικό μήνυμα του Συμβουλίου της Ευρώπης [«Σηκώστε το χέρι σας κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών»](#) και ακούμε το τραγούδι [«Χέρια»](#) και διαβάζουμε τους [στίχους του](#). Συζητάμε για την αποστολή που πρέπει να έχουν τα «χέρια» των ενηλίκων. Μελετούμε το εγχειρίδιο του Συμβουλίου της Ευρώπης και συζητάμε τι είναι τελικά αυτό που χρειάζονται τα παιδιά και οι γονείς.

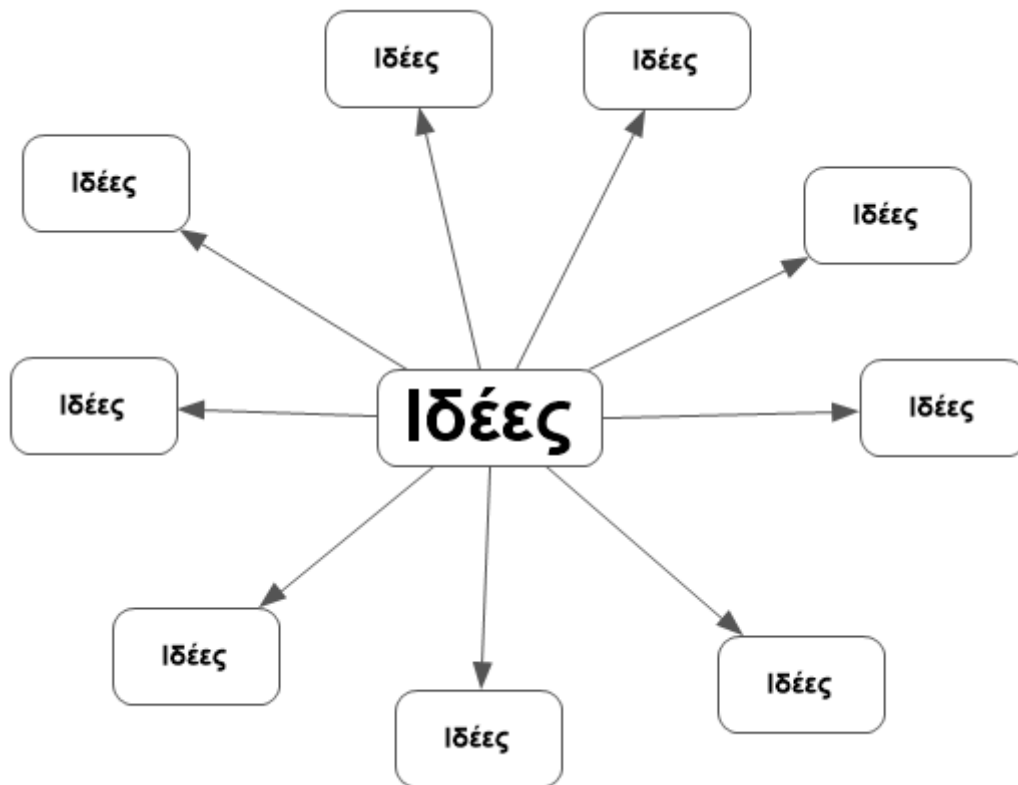

9η και 10η διδακτική ώρα

(Εργασία στην ολομέλεια και σε ομάδες, αίθουσα διδασκαλίας)

2ο καπέλο:

Φοράμε το *πράσινο* καπέλο και όλοι μαζί προτείνουμε τις δράσεις που θα υλοποιήσουμε, για να ευαισθητοποιήσουμε τους «μεγάλους» σε σχετική εκδήλωση. Όλες οι ιδέες των παιδιών, χωρίς κανένα φιλτράρισμα, καταγράφονται σε έναν εννοιολογικό χάρτη (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο: «Idees»).

3ο και 4ο καπέλο:

Φοράμε το *κίτρινο* καπέλο για να βρούμε τα θετικά των προτάσεών μας και το *μαύρο* καπέλο για να βρούμε τα αρνητικά τους.

5ο καπέλο:

Φοράμε το *μπλε* καπέλο και αφού ζυγίσουμε τα θετικά (πλεονεκτήματα) και τα αρνητικά (μειονεκτήματα) των προτάσεών μας καταλήγουμε στις δράσεις που τελικά

θα υλοποιήσουμε. Επιπλέον, σε αυτή τη φάση γίνεται η κατανομή των αρμοδιοτήτων και ο καταμερισμός των εργασιών.

11η και 12η διδακτική ώρα

(Εργασία στην ολομέλεια και σε ομάδες)

Σε αυτό το σημείο του σεναρίου θα υλοποιήσουμε τις ιδέες μας και θα προετοιμάσουμε την εκδήλωσή μας. Κάποιες ιδέες που μπορούμε να αξιοποιήσουμε είναι:

1. Να προβάλλουμε σχετικό [βίντεο](#) για να ευαισθητοποιήσουμε τους «μεγάλους».
2. Να παρουσιάσουμε τα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στους γονείς (κάθε παιδί ένα άρθρο).
3. Να δημιουργήσουμε το δικό μας τραγούδι για τα δικαιώματα των παιδιών ή τη σωματική βία και να το παρουσιάσουμε.
4. Να τοιχοκολλήσουμε σε εμφανή σημεία του σχολείου:
 - αφίσες που θα σχεδιάσουμε για τα δικαιώματα των παιδιών
 - τις καρδιές που δημιουργήσαμε (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού, αρχείο: «FE4» – 5η δραστηριότητα).
 - χέρια τα οποία θα σχεδιάσουμε και θα γράψουμε μέσα σε αυτά το έργο το οποίο πρέπει να εκτελούν.
5. Να εκτυπώσουμε το φυλλάδιο [«δεκάλογος κατά της σωματικής τιμωρίας στα παιδιά»](#) και να το μοιράσουμε στους «μεγάλους».

6ο καπέλο:

ΓΙΑ ΝΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΟΥΜΕ ΤΟ ΣΕΝΑΡΙΟ ΦΟΡΑΜΕ ΤΟ ΚΟΚΚΙΝΟ ΚΑΠΕΛΟ ΚΑΙ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΥΜΕ ΤΑ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ ΜΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΜΑ ΜΑΣ ΑΛΛΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΠΟΥ ΑΚΟΛΟΥΘΗΣΑΜΕ.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1ο Φύλλο Εργασίας

Ημερομηνία:

Ομάδα:

1. Τι δείχνουν οι παρακάτω εικόνες; Να γράψετε την πρώτη σας εντύπωση. Να ανακοινώσετε τις απαντήσεις σας στην ολομέλεια. Τι διαπιστώνετε;

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. Να αναζητήσετε πληροφορίες για το καπέλο της ομάδας σας και να δημιουργήσετε μία διαφάνεια στο αρχείο παρουσίασης. Προτεινόμενες ιστοσελίδες:

- http://fayevasiliadis.blogspot.gr/2009/10/blog-post_8727.html
- <http://blogs.sch.gr/dtampouris/2013/12/%CF%84%CE%B1-6-%CE%BA%CE%B1%CF%80%CE%AD%CE%BB%CE%B1-%CF%83%CE%BA%CE%AD%CF%88%CE%B7%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-edward-de-bono/>
- <http://economu.wordpress.com/3169-2/>

3. Να συνενώσετε τα αρχεία που δημιουργήσατε σε ένα κοινό αρχείο παρουσίασης.

2ο Φύλλο Εργασίας

Ημερομηνία:

Ομάδα:

1. Να ανοίξετε το αρχείο `simvasi.docx` (βλ. αρχείο: `Synodeutika/simvasi.docx`) και να δώσετε έναν δικό σας τίτλο σε κάθε άρθρο του. Να συγκρίνετε τους τίτλους σας με αυτούς της Διεθνούς Σύμβασης που θα βρείτε [εδώ](#).
2. Να παρουσιάσετε συνοπτικά τα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στην ολομέλεια.
3. Να συσχετίσετε τις παρακάτω εικόνες με τα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Ποια από αυτά καταπατώνται; Να τις εισαγάγετε στα σημεία της σύμβασης που ταιριάζουν στο αρχείο `simvasi.docx`.

4. Μάθατε τα δικαιώματά σας; Για να το διαπιστώσετε, να απαντήσετε τις παρακάτω ερωτήσεις με ένα ΝΑΙ ή ΟΧΙ και να ελέγξετε στο φυλλάδιο [«Υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ανηλίκων»](#) (σ. 7) τις απαντήσεις σας.

1	Μπορούν οι γονείς να απαγορεύσουν στο παιδί τους να πηγαίνει στο σχολείο;	
2	Μπορεί ένας μαθητής να γραφτεί στο σχολείο αν οι γονείς του δεν κατοικούν στην Ελλάδα μόνιμα;	
3	Μπορεί ένα παιδί που είναι άρρωστο να απευθυνθεί μόνο του σε ένα νοσοκομείο ή ένα κέντρο υγείας;	
4	Μπορεί ένα παιδί να ταξιδέψει στο εξωτερικό χωρίς την έγκριση των γονιών του;	
5	Μπορεί ένα παιδί χωρισμένων γονιών να εκφράσει την άποψή του με ποιον γονέα θέλει να μείνει;	
6	Μπορεί ένας χωρισμένος γονιός να απαγορεύσει στο παιδί του να επικοινωνεί με τον άλλο γονιό;	
7	Μπορεί ένας μαθητής να διαμαρτυρηθεί για διάκριση σε βάρος του από δασκάλους ή συμμαθητές του;	
8	Μπορεί ένα σχολείο να αποβάλει έναν μαθητή για πάντα;	
9	Μπορεί ένα παιδί να απευθυνθεί χωρίς την έγκριση των γονιών του στην αστυνομία ή σε κάποια δημόσια υπηρεσία για να καταγγείλει ότι ένα δικαίωμά του παραβιάζεται;	
10	Μπορεί ένα παιδί πάνω από 15 χρόνων να εργαστεί χωρίς να ενημερώσει τους γονείς του;	
11	Μπορεί ένας αστυνομικός που συλλαμβάνει έναν ανήλικο να του απαγορεύσει την τηλεφωνική επικοινωνία με τους γονείς του;	
12	Μπορεί ένα παιδί να μένει σε άλλο σπίτι από αυτό των γονιών του χωρίς την έγκριση τους;	

13	Μπορεί ένα τηλεοπτικό κανάλι να προβάλει συνέντευξη με έναν κακοποιημένο ανήλικο;	

5. Να σταχυολογήσετε λέξεις - κλειδιά από τα άρθρα της Διεθνούς Σύμβασης, να δημιουργήσετε με αυτές ένα σύννεφο λέξεων με το εργαλείο [Wordle](#).

3ο Φύλλο Εργασίας

Ημερομηνία:

Ομάδα:

1. Να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του [Συνήγορου του παιδιού](#) και να μελετήσετε το φυλλάδιο «[Υπερασπίζοντας τα δικαιώματα των ανηλίκων](#)». Τι είναι ο Συνήγορος του Παιδιού και ποια είναι η αποστολή του;

2. Πώς και για ποιο λόγο μπορείς εσύ να επικοινωνήσεις μαζί του;

3. Πώς ενεργεί ο Συνήγορος μετά από αναφορές;

4ο Φύλλο Εργασίας

Ημερομηνία:

Ομάδα:

1. Να επισκεφτείτε την ιστοσελίδα του [Δικτύου για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Σωματικής Τιμωρίας στα Παιδιά](#) και να ενημερωθείτε για τη [δράση](#) του.
 - Γιατί δημιουργήθηκε;
 - Πότε δημιουργήθηκε και πώς λειτουργεί;
 - Ποιοι είναι οι βασικοί του στόχοι;
2. Να παρακολουθήσετε το βίντεο «[Ο Καραγκιόζης κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών!](#)». Ποια είναι η συμπεριφορά που προτείνει ο Καραγκιόζης απέναντι στα παιδιά;
3. Να παρακολουθήσετε το Τηλεοπτικό μήνυμα του Συμβουλίου της Ευρώπης «[Σηκώστε το χέρι σας κατά της σωματικής τιμωρίας των παιδιών](#)». Να [ακούσετε](#) το τραγούδι «[Χέρια](#)» και να διαβάσετε τους [στίχους](#) του. Ποια είναι η αποστολή που πρέπει να έχουν τα «χέρια» των ενηλίκων;
4. Να μελετήσετε το εγχειρίδιο του Συμβουλίου της Ευρώπης. Τι είναι τελικά αυτό που χρειάζονται τα παιδιά και οι γονείς; Να γράψετε μία παράγραφο για το θέμα αυτό και να την επιμεληθείτε.

5. Να αντιγράψετε το παραπάνω κείμενο στην παρακάτω καρδιά. Να εκτυπώσετε τις καρδιές σας και να τις τοιχοκολλήσετε.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Το παρόν σενάριο προτείνεται να υλοποιηθεί ταυτόχρονα με τη Β' ενότητα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής. Επίσης, μπορεί να αφιερωθεί χρόνος, για να γνωρίσουν οι μαθητές το έργο της Unicef και να οργανώσουν ένα χριστουγεννιάτικο παζάρι με τα προϊόντα που διαθέτει για τη στήριξη των παιδιών που έχουν ανάγκη. Τέλος, μπορούν να επισκεφτούν τους φορείς που προασπίζουν τα δικαιώματα των παιδιών στην περιοχή τους και να στηρίζουν το έργο τους.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Ενδεχομένως κάποιες από τις δραστηριότητες να απαιτούν περισσότερο χρόνο για να υλοποιηθούν, ανάλογα με την εξοικείωση των μαθητών με το κάθε εργαλείο. Κατά τη διάρκεια της εφαρμογής, απαραίτητη προϋπόθεση για την επιτυχία του σεναρίου είναι ο εκπαιδευτικός να λειτουργεί υποστηρικτικά και καθοδηγητικά. Σε κάθε περίπτωση, ο εκπαιδευτικός, ο οποίος γνωρίζει τους μαθητές του και τις ανάγκες τους, έχει τη δυνατότητα να προσαρμόσει τις δραστηριότητες ή τους στόχους στα δεδομένα της τάξης κατά την εφαρμογή του σεναρίου, ώστε να έχουν τα μέγιστα μαθησιακά αποτελέσματα.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Καπέλα του De Bono. 2011. *Τα Έξι Σκεπτόμενα Καπέλα του De Bono* (δημοσίευση στην εφημερίδα *ΤΑ ΝΕΑ*). Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://stassoglou.blogspot.gr/2011/11/de-bono.html> (8/8/2014).

Κομνηνού, Ι. 2012. *Τα 6 καπέλα της σκέψης - 6 thinking hats*. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο:

http://users.sch.gr/rmfrentzou/creativity_greek_2/6_6_thinking_hats.html (8/8/2014).

Τσακίρη, Δ. & Καπετανίδου, Μ. 2007. Τεχνικές για την ανάπτυξη της κριτικής και δημιουργικής σκέψης Ι. Στο: Κουλαϊδής Β. (Επιμ.) *Σύγχρονες Διδακτικές*

Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής - Δημιουργικής Σκέψης. (σ. 112-113). Αθήνα: Ο.Ε.Π.Ε.Κ. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο:

http://www.oepek.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_A.pdf (31/07/2014).

ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003α. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών Δημοτικού-Γυμνασίου. ΔΕΠΠΣ της Ελληνικής Γλώσσας για το Δημοτικό Σχολείο.* Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/2deppsaps_GlossasDimotikou.zip (13/04/2013).

ΥΠΕΠΘ/Π.Ι. 2003β. *Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (ΔΕΠΠΣ) Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής.* Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.pi-schools.gr/download/programs/depps/10deppsaps_kpa.pdf (08/08/2014).